

Mål og rammer 2023-2026

Ringmærkning er et af de vigtigste redskaber vi har til forståelse af vilde dyrs biologi, både forvaltningsrelateret og i grundforskningssammenhæng. Samtidig er ringmærkning et af de ældste og bedst fungerende såkaldte Citizen science-projekter, hvor frivillige involveres i at skabe ny viden.

Mål

Målet for Ringmærkningen under Statens Naturhistoriske Museum (SNM) er at øge vores viden om fugle og deres økologi og bevægelser nu og i fremtiden baseret på frivillige ringmærkere. Ringmærkningsadministrationen på SNM arbejder på at indsamle ringmærkningsdata til brug for nuværende og fremtidige analyser og at stille data (web) og viden (analyser) til rådighed for befolkning og beslutningstagere.

Rammer

Fokus for Ringmærkningsadministrationens generelle aktiviteter for frivillige ringmærkere rettes mod monitoring og conservation. Ringmærkningsadministrationen vil fortsat have fokus på anvendt og grundvidenskabelig forskning – ikke mindst inden for langtidsstudier – ligesom data-tilgængelighed og -anvendelse skal øges.

For at styrke værdien af Ringmærkningen på SNM har Ringmærkningsadministrationen fastlagt tre fokusområder, som vi vil gøre en særlig indsats for over de kommende fire år:

1. Engagerede frivillige: En veluddannet og aktiv stab af frivillige ringmærkere, støtte fra lokale lodsejere og velinformede ringfindere og bred befolkning
2. Monitoringsprogrammer af høj kvalitet og integrerede i den danske naturforvaltning
3. Data- og videntilgængelighed til gavn for den danske samfund

Det er en forudsætning, at driften fortsat målrettes og effektiviseres gennem fuld elektronisk behandling.

Ny teknologi, som satellit-sendere, dataloggere m.m., er ikke omfattet af rammerne. Fokus er på brugen af ringmærkning og denne metodes styrker for forskning og forvaltning. Det er oplagt, at ny teknologi vil kunne supplere ringmærkningen, og SNM arbejder aktivt med anvendelsen af ny teknologi som supplement.

1. Engagerede frivillige

Indsamling af ringmærkningsdata udføres (primært) af frivillige ringmærkere. Indsamling forudsætter dermed, at der er interesse for at udføre dette arbejde frivilligt, hvilket skal understøttes og tilskyndes af Ringmærkningen, samt at der er ressourcer til administration af mærkningerne, og at ringene er finansierede.

Ringmærkningsaktiviteterne skaber viden og forståelse for den natur, som de frivillige beskæftiger sig med – en viden som tilmed efterspørges af det omgivende samfund. Langt de fleste danskere kender til ringmærkning, men kun få er aktive ringmærkere.

A. En veluddannet og aktiv stab af frivillige ringmærkere

VI har brug for et antal ringmærkere, der kan være med til at sikre et generationsskifte og motivere ringmærkerne til de moderne opgaver målrettet fremtidens indsats. Primære fokus er øgning af antallet af lærlinge(x)-licenser, kurser til opkvalificering af ringmærkere i samarbejde med Ringmærkerforeningen, årsmøde for ringmærkere i samarbejde med Ringmærkerforeningen, samt udvikling af best practise-beskrivelse og klare retningslinjer, som understøtter formidlingsaktiviteter, hvilket også vil være til glæde for den øvrige formidling i hele landet fx på Dansk Ornitologisk Forenings fuglestationer.

B. Forbedre samarbejdet med lodsejere og naturforvaltere

Vi ønsker at etablere og fastholde samarbejde med lodsejere og naturforvaltere såsom skytter, opsynsfolk og vildtkonsulenter. En stadig større og vigtig del ringmærkningen foregår i samarbejde med lodsejere. Vi har i årevis haft gode samarbejdsrelationer og indsamlet værdifuld erfaring. Det har sikret projekter omhandlende arter af for eksempel ugler og rovfugle. Formålet er at give lodsejerne direkte adgang til at følge med i "deres" rovfugle eller uglers bestand og få den nyeste viden om dem. De vigtigste komponenter er øget kommunikation, løbende feedback og standardiseret formidling. I første omgang vil vi etablere en standard for kommunikation og vedligeholde det eksisterende samarbejde. Ringmærkningen beder ofte lodsejere om hjælp og vi ønsker at sikre bedst mulig værdsættelse af samarbejdet igennem materiale og videndeling.

C. Formidlingen til den brede befolkning

VI ønsker bred formidling om ringmærkning og forbedre svar-proceduren til de årligt ca. 2000 borgere, der indsender ringe fra fund af døde fugle. Dette gøre bla. via tilbud om Åbent Hus og guidede Ringmærkningsture samt kvalificeret feedback, inklusive via sociale medier.

2. Monitoringsprogrammer af høj kvalitet og integrerede i den danske naturforvaltning

Resultater fra ringmærkning med brug af frivillige ringmærkere vurderes at have deres største styrke inden for overvågning/monitoring og conservation. Længerevarende mærkningsprojekter med relevans for overvågning har derfor høj faglig prioritet. Disse resultater bruges i høj grad i forvaltningen af den danske fuglefauna.

Det vil være højt prioriteret fagligt at få den danske monitoring integreret i et Dansk Integreret Bestandsmonitoringsprogram, som det eksempelvis foregår i England og Sverige. Det afhænger i høj grad af øvrige aktørers interesse for en sådan koordinering og af muligheden for finansiering.

Den fremtidige dataindsamling struktureres i tre overordnede projekter: Monitoring, Fåtalige ynglefugle samt Bestandsbiologiske langtidsstudier. Detaljerede beskrivelser udarbejdes separat for disse projekter. Hertil kommer en række målrettede specialprojekter.

Monitoring:

Dette inkluderer hovedprojekterne: 1) Constant Effort Sites (CES), 2) fuglestationsprogrammer og 3) målrettet ekstensiv overvågning (MEO).

CES vil kunne yde et væsentligt bidrag til den nationale overvågning ved bestemmelse af de underliggende bestandsparametre, der forårsager frem- eller tilbagegang, og dermed indsnævre

mulige årsager. Data fra fuglestationsprogrammerne muliggør dækning af yderligere arter og andre bestande samt også muligheder for at bestemme ungeproduktion.

Fåtallige ynglefugle:

Projektet forsætter uændret men med fokus på at få mangfoldiggjort resultaterne af de hidtil indsamlede data. De inkluderede arter er primært rød-listede arter, samt enkelte arter, der tidligere har været rødlistede (f.eks. slørugle).

Projektet dækker arter som pt. stort set ikke dækkes af andre programmer (evt. målrettet i kortere perioder). Data fra projektet supplerer i høj grad vores viden om disse arters demografi. Sådanne data kan ikke umiddelbart skaffes ved andre metoder

Bestandsbiologiske langtidsstudier:

Projektet leverer data til brug for bestemmelse af bestandsdynamik og bevægelser (inklusive spredning, træk, overvintring mm.), som kun meget vanskeligt kan undersøges med andre metoder. Grundforskningsresultater fra sådanne studier kræver generelt en længerevarende mærkningsindsats og ikke mindst intensiv indsats for aflæsninger.

Specialprojekter:

Omfatter i øjeblikket anvendte projekter inden for sygdomsspredning (f.eks. overvågning af fugleinfluenza og West Nile-virus) og grundvidenskabelige projekter (f.eks. trækfugleforskning med brug af satellitsender o. lign.).

3. Data- og videntilgængelighed til gavn for den danske samfund

Det overordnede mål er at øge vores viden om fugle og deres økologi og bevægelser. Dette sikres nu og i fremtiden ved at ringmærkningen for det første stiller viden (analyser) og data (web) til rådighed for beslutningstagere og befolkning og for det andet indsamler ringmærkningsdata til brug for fremtidige analyser.

Det er afgørende, at sikre et fornuftigt output af Ringmærkningsadministrationens aktiviteter. Dataindsamling har således ikke i sig selv tilstrækkelig værdi, selvom flere aspekter ved dataindsamlingen kan have positive effekter (som øget bevidsthed om naturen og teknisk kunnen). Det overordnede mål er således at sikre indsamling af data, som kan bruges til analyser nu og i fremtiden.

Publicering af resultater i videnskabelige artikler har højeste prioritet. Viden genereres primært via videnskabelige analyser og denne forventes publiceret i videnskabelige artikler. Monografier med brug af ringmærkningsdata, som eksempelvis de tre trækfugleatlas, har tilsvarende høj prioritet. Egentlige rapporter og publicering i ikke-videnskabelige fagblade kan supplere disse publikationer. Ringmærkningsadministrationen finder dog også, at en mere simpel mangfoldiggørelse af data fra især mindre projekter kan være værdifuld, og for mange projekter kan en sådan form for publicering være tilstrækkelig. Det betyder, at publicering af projekt-data på internettet, eksempelvis med en søgefunktion for genfund, vil være acceptabelt output fra et projekt. Farvemærkningstilladelser vil forsat være betinget af, at der er en realistisk skitsering af acceptabelt output.

Formidling og undervisning via ringmærkning ses som en naturlig supplerende del af outputtet fra ringmærkningsaktiviteterne. Mere populær formidling i medierne herunder SoMe er ligeledes en naturlig og vigtig del af Ringmærkningsadministrationens virke.

Det europæiske trækfugleatlas har høj værdi for både befolkning og beslutningstagere. Det forventes, at der kan skaffes midler til delvis oversættelse samt kobling med Det Danske Trækfugleatlas og fuglerejsen.dk med opdateringer, videreudvikling og drift.

De større farvemærkningsstudier på svaner og måger har kørt i mange år og data bør samles og publiceres i en eller anden form (delvist afhængigt af finansiering). Data har været brugt tidligere i forskellige specifikke bearbejdningsprojekter men der mangler fortsat en større, samlende bearbejdning for hvert projekt. Ringmærkningsadministrationen vil afsøge muligheden for samarbejdspartnere og evt. midler til en egentlig bearbejdning.

Resultater fra Projekt Fåttallige ynglefugle ønskes samlet i rapportform, der formentlig lettest offentliggøres på nettet og derfra kan opdateres årligt. En sådan publicering vil muliggøre identifikation af dele af materialet, der evt. vil kunne bearbejdes yderligere samt målrette fremtidig indsamling.

For de mindre farvemærkningsprojekter som eksempelvis skestork- og sortgrå ryle-projektet vil publicering på nettet eller at data indgår i udenlandske bearbejdningsprojekter være tilstrækkeligt.

Fakta om Ringmærkningsadministrationen

Ringmærkningsadministrationen virker på baggrund af treårige kontrakter mellem Miljøstyrelsen og Statens Naturhistoriske Museum på Københavns Universitet.

Ringmærkning udføres primært af Ringmærkningsadministrationens ca. 200 frivillige ringmærkere, mens Ringmærkningsadministrationen står for administration, hvor fuld elektronisk indtastning og administration de seneste år er blevet implementeret.

Ringmærkningsadministrationens aktiviteter understøtter Miljøstyrelsens forvaltning af danske fugle.

Organisatorisk ophæng, med base på SNM og styregruppe med repræsentanter fra Vildtforvaltningsrådet, Miljøstyrelsen, Ecoscience/Århus Universitet og SNM. Det økonomiske fundament dækker grundlæggende administration, genfindsbehandling og database kuratering. SNM har en række samarbejdspartnere primært inden for de biologiske langtidsstudier men også sygdomsovervågning og udsætning af plejede fugle.